

CZU: 343.13

DOI: 10.5281/zenodo.3747784

PRINCIPIUL CONTRADICTORIALITĂȚII ȘI EGALITĂȚII ARMELOR ÎN PROCESUL PENAL

Olesea CEBOTARI,

*master în drept, asistent judiciar,
Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani)*
<https://orcid.org/0000-0003-2604-7870>

Andrei NASTAS,

doctor în drept, conf.univ. int., decan, USEFS
<https://orcid.org/0000-0001-7317-769x>

SUMAR

Contradictorialitatea este o cerință ce s-a impus imperativ în virtutea evoluției istorice a procesului penal. Începând cu perioadele existenței procesului inchizitorial și până la apariția procesului contradictorial, s-a modificat mult statutul părților în procesul penal, astfel încât astăzi este pe deplin recunoscută egalitatea părților pe tot parcursul procesului. Totuși, fiind reglementată la nivel de principiu în legislația procesual-penală a Republicii Moldova, contradictorialitatea și egalitatea armelor în procesul penal nu este pe deplin realizată în prezent.

Cuvinte-cheie: proces penal, contradictorialitate, principiul egalității armelor, instanța de judecată, acuzarea, apărarea.

Prezentul studiu este consacrat analizei principiului contradictorialității și egalității armelor în cadrul procesului penal, începând cu faza de urmărire penală și exa-

THE PRINCIPLE OF CONTRADICTORIALITY AND WEAPONS EQUALITY WITHIN THE CRIMINAL PROCESS SUMMARY

SUMMARY

Contradictoriality is a requirement that has been imperatively established by virtue of the historical evolution of the criminal process. Starting with the existential periods of the inquisition process and up to the appearance of the contradictorial process, the state of the parties has been greatly modified within the criminal process, so that today the parties' equality is totally recognized throughout the trial. However, being regulated at the level of principle within the criminal procedural legislation in the Republic of Moldova, the contradictoriality and weapons equality within the criminal process is not fully accomplished at the moment.

Key-words: criminal process, contradictoriality, the principle of arms equality, court, accusation, defense.

minarea cauzei în cadrul instanței judecătorești, scopul căruia este stabilirea problemelor realizării acestor principii, dar și avantajele realizării lor în procesul penal.

Principiul contradictorialității este o regula esențială a procesului penal contemporan. Acest principiu este privit ca o condiție *sinequa non* pentru soluționarea justă a unei cauze penale, deoarece creează condiții de ordin procesual și organizațional maxim favorabile pentru examinarea completă și sub toate aspectele a cauzei. De vreme ce drepturile omului, inclusiv ale persoanei în privința căreia se exercită actul de justiție penală, au fost recunoscute prioritare, contradictorialitatea este cea care contribuie în cel mai direct mod la protecția juridică a drepturilor omului.

Contradictorialitatea procesului presupune posibilitatea părților de a prezenta activ și în condiții egale pozițiile lor în cadrul ședinței de judecată, de a aduce argumente, de a prezenta interpretarea proprie a circumstanțelor și faptelor cazului, de a prezenta probe și de a contribui la stabilirea adevărului, echității, legalității și temeiniciei soluției pronunțate de instanță. Principiul contradictorialității caracterizează o modelare a procesului

judiciar în care funcțiile apărării și acuzării sunt separate de activitatea judiciară și sunt îndeplinite de părți, care au drepturi procesuale egale pentru apărarea intereselor lor, iar judecata are un rol conducător, în timp ce trebuie să păstreze obiectivitatea, imparțialitatea și să creeze condiții necesare pentru o cercetare completă și sub toate aspectele a circumstanțelor invocate.

Procesul penal contradictorial, în cadrul căruia este garantată egalitatea armelor, este o categorie ideală, care, totuși, este necesară în practică și care se caracterizează prin următoarele trăsături de bază:

1. Existența a două părți procesuale cu interese opuse (apărarea și învinuirea).
2. Egalitatea în drepturi a părților, deoarece procesul penal este un proces considerat echitabil numai dacă participanții concurenți sunt plasați în aceeași categorie „de greutate”, adică din start li se oferă posibilități egale pentru apărarea intereselor legale - în viziunea jurisprudenței europene, aceasta se numește „egalitatea armelor” [5, p.42-43].
3. Existența unei judecăți independente față de părți, adică instanța de judecată este absolut neutră. Instanța judecătorească nu va exercita nici funcția de învinuire, nici cea de apărare, dar, totodată, va examina cauza doar în limita învinuirii înaintate, și nicidecum mai mult.

Așadar, procesul penal contradictorial poate fi definit ca *forma ideală a procesului în care litigiul dintre părți egale se soluționează de instanța judecătorească independentă* [5, p.19].

Principiul contradictorialității și egalității armelor trebuie să fie asigurat cât mai eficient în cadrul procesului penal, fiind pus pe primul plan într-un stat de drept, pentru a se asigura subiecților procesului penal posibilități funcționale reale.

Cercetătorii contemporani determină trei elemente de bază ale principiului contradictorialității și egalității armelor:

- separația funcțiilor învinuirii, apărării și judecării;
- înzestrarea părților cu drepturi procesuale egale pentru realizarea funcțiilor lor;
- poziția diriguitoare a instanței de judecată și dreptul exclusiv al acesteia de a lua hotărârea în cauza penală.

Chiar dacă opinia respectivă se referă la rolul diriguitor al instanței, aceasta nu înseamnă că instanța are dreptul să intenteze procese penale în privința unei noi acuzări sau unor noi persoane, să trimită dosarul organului competent pentru cercetări suplimentare din proprie inițiativă. Instanța este obligată să înceteze procesul penal sau să adopte o sentință de achitare, odată ce procurorul a renunțat la învinuire [8, p.119-121], lucru care se confirmă și în practică [6].

Pentru a înțelege mai bine conținutul contradictorialității și egalității armelor este necesar să ne reamin-

tim istoricul legislației în vigoare pe teritoriul Republicii Moldova.

Vom porni de la CPP al RSSM, care a fost adoptat la 24 martie 1961, în prezent abrogat. Doar în art. 215 - „Egalitatea în drepturi a participanților în faza judecătării” era prevăzut: „Acuzatorul, inculpatul, precum și partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă și reprezentanții lor se bucură de drepturi egale în fața judecătării în ceea ce privește administrarea probelor, participarea la examinarea acestora și formularea cererilor”.

În rezultatul declarării Republicii Moldova ca stat de drept, după reformele aduse sistemului judecătorec, situația s-a schimbat prin faptul că la 06.07.1995 Parlamentul a adoptat Legea Republicii Moldova cu privire la organizarea judecătorească nr. 514-XII [4]. Art. 10 al acestei legi prevede expres, la alin. (3), că „judecarea cauzelor se efectuează pe principiul contradictorialității”. Această realizare este una care nu poate fi nicidecum neglijată, dar ea nu a fost și una deplină.

Un alt pas important spre recunoașterea principiului contradictorialității și egalității armelor în procesul penal al Republicii Moldova a fost intrarea în vigoare la 1 februarie 1998 a Convenției Europene pentru Drepturile Omului (din 04.11.1950, Roma) care, deși în art. 6 nu face referire directă la principiul contradictorialității, acesta poate fi lesne dedus din el. Egalitatea armelor, prin prisma interpretărilor europene, presupune că fiecare parte trebuie să obțină o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație net dezavantajoasă în raport cu adversarul său. Între părți trebuie să se mențină un echilibru corect [5, p.42].

La 14 martie 2003 a fost adoptat Codul de procedură penală al Republicii Moldova, care a intrat în vigoare la 12 iunie 2003 [2]. Codul de procedură penală din 14.03.2003 a înlăturat lacunele care au existat în privința contradictorialității și egalității armelor până la adoptarea sa. În art. 24 alin. (1) Cod de procedură penală se prevede că „urmărirea penală, apărarea și judecarea cauzei sunt separate și se efectuează de diferite persoane”. Prin această prevedere legea consacră aplicarea principiului contradictorialității și egalității armelor în cadrul tuturor fazelor procesului penal.

Despre poziția instanței de judecată este prevăzut că „nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii” (art. 24 alin. (2) Cod de procedură penală).

În art. 24 alin. (3) al Codului de procedură penală este prevăzut că „părțile participante la judecarea cauzei au drepturi egale, fiind investite de legea procedurală penală cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor lor. Instanța de judecată pune la baza sentinței numai acele probe la cercetarea cărora părțile au avut acces în egală măsură”.

Alin. (4) art. 24 Cod de procedură penală prevede că „părțile în procesul penal își aleg poziția, modul și mij-

loacele de susținere a ei de sine stătător, fiind independente de instanță, de alte organe ori persoane. Instanța de judecată acordă ajutor oricărei părți, la solicitarea acesteia, în condițiile prevăzute de Codul de procedură penală, pentru administrarea probelor necesare”.

După cum putem conchide la acest moment, principiul contradictorialității este un principiu general valabil al procesului penal care constă în separația celor trei funcții procesuale de bază (apărarea, acuzarea și justiția), investirea părților cu drepturi și posibilități procesuale egale, rolul diriguitor și nepărtinitor al instanței de judecată.

Esența formei contradictorie a procesului penal constă în egalitatea statutului procesual al acuzatorului și al inculpatului la faza judecării cauzei penale, egalitate care se garantează prin drepturile procedurale conferite și separația totală a celor trei funcții procesuale de bază [11, p.55]. Contradictorialitatea este modul de realizare a procesului penal, care garantează la toate etapele judecării cauzei penale egalitatea acuzării și apărării.

Sub aspectul funcțiilor procesuale, funcția justiției este realizată numai de către instanța de judecată; acuzarea este exercitată de către procuror în toate cauzele penale; iar celui acuzat i se asigură dreptul la apărare, pe care îl valorifică personal sau prin intermediul apărătorului [11, p.56].

S-a arătat că contradictorialitatea ar fi una din metodele de reglementare a raporturilor juridice procesual-penale, context în care prin *metodă*, în teoria generală a dreptului, se are în vedere totalitatea mijloacelor juridice prin care statul reglementează conduita subiecților participanți la raportul juridic [3, p.150].

Astfel, metoda de reglementare juridică include în sine:

- poziția părților în raportul reglementat;
- faptele juridice care generează, modifică sau sting raporturile reglementate;
- modul de apărare a drepturilor lezate ale subiecților raportului juridic [3, p.60].

Poziția instanței este una autoritară și părțile i se subordonează, dar în raporturile dintre partea acuzării și partea apărării lipsește subordonarea. Părțile au drepturi procesuale egale, ele pot, în egală măsură, să intervină pe lângă instanță pentru a-și apăra drepturile și interesele fundamentale. Prin aceasta, părțile pot influența deciziile instanței, având un rol activ în vederea prezentării probelor și argumentării pozițiilor proprii. Părțile sunt în drept, în măsura în care nu sunt de acord cu soluția instanței, să o conteste prin intermediul căilor de atac ordinare și extraordinare.

Pentru un proces contradictorial veritabil sunt necesare metode de reglementare prin care să se asigure egalitatea procesuală a părților, separarea celor trei funcții procesuale de bază și rolul diriguitor al instanței, precum și dreptul exclusiv al acesteia de a soluționa cauza. Totuși, contradictorialitatea, ca element al metodei de

reglementare, nu poate fi găsită în formă pură, de regulă, ea este combinată cu alte metode de reglementare.

Una dintre condițiile principale pentru realizarea contradictorialității și egalității armelor în cadrul procesului penal este separația funcțiilor procesuale.

Separarea funcțiilor procesuale apare ca funcție primordială a principiului contradictorialității și egalității armelor, deoarece investirea părților cu drepturi funcționale egale și dreptul exclusiv al instanței de a soluționa cauza sunt impracticabile, dacă, mai întâi, nu se asigură separația funcțiilor procesuale. Însăși în literatura de specialitate rusă, încă în secolul trecut, se recunoștea că esența principiului contradictorialității constă anume în separarea funcțiilor procesuale [9, p.5].

Esența acestui principiu constă în separarea părții apărării și acuzării în dependență de funcțiile pe care le au și oferirea lor a unor drepturi egale. Astfel, urmărirea penală, apărarea și judecarea cauzei sunt separate și se efectuează de diferite organe și persoane. Instanța de judecată este un arbitru neutru și nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării, și nu exprimă alte interese decât interesele legii. Părțile participante la judecarea cauzei au drepturi egale, fiind investite de legea procesuală penală cu posibilități egale pentru susținerea pozițiilor lor. Instanța de judecată pune la baza sentinței numai acele probe la cercetarea cărora părțile au avut acces în egala măsură. Părțile în procesul penal își aleg poziția, modul și mijloacele de susținerea ei de sine stătător, fiind independente de instanță, de alte organe ori persoane. Instanța de judecată acorda ajutor oricărei părți, la solicitarea acesteia, în condițiile legii, pentru administrarea probelor necesare.

Tradițional, principiul contradictorialității are cel puțin următoarele elemente de bază:

1. Separarea funcțiilor procesuale și exercitarea lor de diferite organe sau persoane împuternicite.
2. Egalitatea în drepturi a părților, care trebuie să se manifesteze prin înzestrarea acestora cu posibilități procesuale egale pentru susținerea propriei poziții procesuale;
3. Poziția conducătoare a instanței de judecată și dreptul exclusiv al acesteia de a lua hotărârea în cauza penală.

Codul de procedură penală al Republicii Moldova, în ceea ce privește separația funcțiilor procesuale, prezintă unele carențe care pot afecta nu doar contradictorialitatea în sine, dar și asigurarea dreptului la apărare, a dreptului la un proces echitabil.

Lipsa separației celor trei funcții procesuale de bază nu înseamnă încă deținerea lor de către o singură persoană sau organ. Este suficient ca cel puțin două dintre acestea să fie concentrate în mâinile unei persoane, de exemplu - funcția urmăririi penale și funcția soluționării cauzei.

Analizând legea procesuală penală a Republicii Moldova, constatăm, spre regret, că Codul de procedură penală al R. Moldova nu consacră o separație certă a

funcțiilor procesuale la faza urmăririi penale, deoarece apărarea este separată de funcția judecării cauzei. În schimb, acuzarea deține atribuții atât din domeniul apărării, cât și din domeniul soluționării cauzei. Deci, procurorului i se oferă posibilitate de a concentra în mâinile sale unele atribuții de care, în mod natural, ar trebui să dispună instanța și funcția apărării. Ca exemplu este conținutul art. 19 alin. (3) CPP, care spune că „organul de urmărire penală are obligația (...) de a evidenția atât circumstanțele care dovedesc vinovăția bănuitului, învinutului, inculpatului, cât și cele care îl dezvinovătesc, precum și circumstanțele care atenuează sau agravează răspunderea”. De fapt, această prevedere legală obligă partea acuzării să exercite și atribuțiile apărării. Orice activitate a procurorului (acuzării) trebuie să fie efectuată atât în vederea acuzării cât și a apărării.

CEDO interpretează egalitatea armelor prevăzută de art. 6 §(3) pct. b) al Convenției Europene a Drepturilor Omului în sensul în care această normă legală obligă autoritățile de anchetă și de investigație să comunice toate elementele pertinente pe care le dețin sau la care au acces, susceptibile să ajute acuzatul să se dezvinovățească sau să obțină o atenuare a pedepsei. Această regulă se extinde chiar și asupra elementelor susceptibile să submineze credibilitatea unui martor al acuzării (*Foucher împotriva Franței* [7]). Referitor la cazul dat, CEDO a afirmat că, atunci când un petiționar care a dorit să-și asigure personal apărarea se plânge de un atentat la drepturile de apărare, din cauza că nu a avut acces la dosarul său penal și nici nu a putut obține o copie de pe piesele din el și datorită acestui fapt a devenit incapabil să-și pregătească o apărare adecvată, are loc o încălcare a principiului egalității armelor combinat cu articolul 6 §(3) din Convenție

Referitor la cele menționate mai sus, CtEDO spune că acuzarea este obligată să aducă la cunoștință toate informațiile pe care le deține, dar nicidecum nu este vorba de întreprinderea unor acțiuni procesuale de către acuzare, îndreptate din start spre colectarea probelor în apărare. Aici este vorba despre obiectivitatea procurorului, care constă în aceea că el trebuie să aprecieze circumstanțele cauzei, să decidă dacă există sau nu componența de infracțiune, dacă persoana este sau nu vinovată.

Procurorul trebuie să administreze probele sub toate aspectele, cerință solicitată în art.19 alin.(3) CPP. Credem că legiuitorul a inclus această prevedere în scopul de a asigura interesele bănuitului, învinutului, inculpatului.

Conform art.52 alin.(1) pct.12) CPP al Republicii-Moldova, procurorul decide aplicarea măsurii preventive, modificarea și revocarea ei în limitele prevăzute de prezentul cod. În astfel de situații, se face greu de realizat contradictorialitatea și egalitatea armelor în cadrul procesului penal, deoarece avocatului îi este limitat accesul la inculpat, acesta fiind deținut sub arest în cadrul instituției penitenciare.

Concluzia care se impune la acest moment este că procesul penal al Republicii Moldova, la faza prejudicială, nu este unul contradictorial, ci unul de tip mixt. Separația celor trei funcții nu este realizată.

Momentul în care începe să fie exercitată funcția de învinuire este pornirea urmăririi penale în condițiile prevăzute de art. 274 CPP al Republicii Moldova. Odată ce a fost pornită urmărirea penală, organul competent trebuie să depună toate eforturile pentru a colecta probele necesare cu privire la existența infracțiunii, la identificarea făptuitorului și pentru a stabili răspunderea acestuia (art. 252 CPP al Republicii Moldova). Toate probele colectate în condițiile legii și care vor demonstra vinovăția făptuitorului vor fi puse ca bază la înaintarea învinuirii.

Autorul F.N. Fatculin în studiul său arată că învinuirea primară se stabilește nu în ordonanța de începere a urmăririi penale, ci în ordonanța de punere sub învinuire, conform art. 281 CPP al Republicii Moldova. Scopul ordonanței de începere a urmăririi penale este de a iniția acțiunile procesuale ce vor verifica informațiile despre existența infracțiunii și, dacă acestea se vor adevăra, făptuitorului i se va formula și înainta învinuirea. În caz contrar, va avea loc încetarea urmăririi penale [10, p.42].

Funcția învinuirii la etapa urmăririi penale este exercitată de către organele de stat special împuternicite: procurorul și organul de urmărire penală, în virtutea faptului că statul le acordă atribuții suficiente pentru realizarea calitativă a funcției lor.

În conformitate cu art. 68 alin. (1) pct.14 CPP al Republicii Moldova, apărătorul are dreptul să depună plângere împotriva acțiunilor și hotărârilor organului de urmărire penală. Conform art. 313 CPP al R.Moldova, plângerile date vor fi depuse la judecătorul de instrucție în 10 zile. La examinarea plângerii de către judecătorul de instrucție va participa procurorul și va fi citată persoana care a depus plângerea. Dacă judecătorul de instrucție va constata că plângerea este întemeiată, va emite o încheiere prin care va obliga procurorul să lichideze încălcările depistate. Dacă, însă, plângerea va fi considerată de către judecătorul de instrucție neîntemeiată, acesta va pronunța o încheiere despre respingerea plângerii înaintate. Problema care apare în situația dată este că de cele mai dese ori încheierea judecătorului de instrucție, prin care se admite demersul procurorului și se dispune aplicarea sau prelungirea măsurilor preventive deja aplicate, este bazată pe presupuneri, precum: „inculpatul s-ar putea sustrage de la urmărirea penală, ar putea să distrugă probele” etc., dar nu sunt prezentate date temeinice, probe concrete care să confirme faptul dat.

Nu prin numărul de arestări se credibilizează actul de justiție, ci prin intervenția promptă, cât mai aproape de data săvârșirii infracțiunii, și prin judecarea cauzei cu respectarea garanțiilor procesuale.

Pe parcursul administrării probelor, avocatul nu are acces la materialele acumulate, pe motivul secretului de anchetă. După finisarea urmăririi penale, procurorul

aduce la cunoștință probele administrate contra semnătură, moment din care apărătorul le poate contesta. La obiecțiile apărătorului, procurorul emite ordonanță de refuz și transmite dosarul în instanță, evitând termenul de contestare a actelor organului de urmărire penală. Dacă apărătorul ar avea accesul corespunzător la dosar în cadrul urmăririi penale, ar fi în posibilitate de a oferi o asistență juridică efectivă. În unele cazuri, cauzele ar putea fi încetate la faza urmăririi penale, fără a ajunge în instanța de judecată, ca, ulterior, să fie încetate în cadrul examinării cauzei.

Prevederile Codului de procedură penală par a da o garanție deplină realizării echilibrului între acuzare și apărare în cadrul urmăririi penale.

Respectarea dreptului la un proces echitabil impune organelor de urmărire penală să administreze probe atât în favoarea, cât și în defavoarea bănuitului, însă urmărirea penală este o fază a procesului de la care bănuitul și apărătorul acestuia sunt excluși, putând fi pus sub învinuire și inculpat doar pe baza acestor acte, la a căror administrare dreptul la apărare a fost limitat, inclusiv dreptul de a solicita consultarea dosarului.

Potrivit prevederilor art. 109 alin. (3) CPP al Republicii Moldova, „în cazul în care prezența martorului la judecarea cauzei va fi imposibilă, din motivul plecării lui peste hotarele țării sau din alte motive întemeiate, procurorul poate solicita audierea acestuia de către judecătorul de instrucție, cu asigurarea posibilității bănuitului, învinuitului, apărătorului acestuia, părții vătămate și procurorului de a pune întrebări martorului audiat”.

Având acest drept, procurorul va utiliza, oricând este posibil, această modalitate prevăzută de lege.

Potrivit alin.(3¹) din norma citată, bănuitul, învinuitul sau partea vătămată poate solicita procurorului audierea martorului în condițiile alin. (3) CPP. Refuzul procurorului de a audia martorul se contestă la judecătorul de instrucție, care, în cazul constatării temeiniciei plângerii, va audia martorul în condițiile alin. (3) CPP. Astfel, dacă va exista un martor al apărării care, din motive obiective, nu va putea participa la judecarea cauzei, este posibil ca o asemenea probă să poată fi administrată de către apărător.

Exemplu în acest context ne servește cauza penală de învinuire în conformitate cu art.201/1 alin.(1) Cod penal, aflată în procedura Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) [1]:

X și Y în perioada de conviețuire, inițial în calitate de concubini, iar ulterior în calitate de soț și soție, în perioada anilor 1999-2016, X sistematic a manifestat un comportament agresiv și violent față de Y, exprimat prin înjurături și jigniri a demnității acesteia, amenințării cu moartea și cu aplicarea de lovituri cu pumnii și alte obiecte peste față, mâini și alte regiuni ale corpului, cu cauzarea persoanei Y a suferințelor fizice și psihice, cât și a vătămărilor corporale.

Conform rechizitoriului, X, la 04.03.2009, aproximativ ora 23.00 min., aflându-se în apartamentul nr. xxx din str.

xxx, mun. Chișinău, manifestând un comportament agresiv, a inițiat un conflict față de Y, agresând-o verbal, numind-o cu cuvinte necenzurate, iar ulterior a apucat-o de păr și, folosind o centură bărbătească, i-a aplicat multiple lovituri cu centura peste mâini și picioare, după care a trântit-o cu capul de podea, în rezultatul căruia lui Y, conform raportului de examinare medico-legală nr. 00 din 05.03.2009, i-au fost cauzate leziuni corporale sub formă de alopecie post-traumatică pe cap, cauzată în rezultatul smulgerii părului, echimoze masive și multiple pe membre, cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unor obiecte dure contondente cu suprafața de interacțiune limitată, ce duc la o dereglare a sănătății de scurtă durată, calificată ca vătămare ușoară.

Tot X, la 11.08.2016, aproximativ ora 20.00 min., aflându-se în automobilul personal, manifestând un comportament agresiv, a inițiat un conflict cu Y, agresând-o verbal, numind-o cu cuvinte necenzurate, iar ulterior aplicându-i o lovitură cu mâna în regiunea feței, la fel apucându-o de păr și smulgându-i părul. În continuare, tot în aceeași zi, aproximativ ora 22.45 min., deja aflându-se la domiciliu, în apartamentul nr. xxx din str. xxx, mun. Chișinău, X a continuat comportamentul său agresiv față de Y, continuând să o înjure cu cuvinte jignitoare, necenzurate și, folosind în calitate de instrument un ciocan de bucătărie, i-a aplicat lui Y multiple lovituri cu ciocanul peste mâini și picioare, iar ulterior, înjosindu-i demnitatea, a dezbrăcat-o forțat de haine, până la piele, goală, examinând-o în scopul depistării unor urme de infidelitate.

În următoarea zi, la 12.08.2016, seara, aproximativ ora 18.00 min., aflându-se la domiciliu, în apartamentul nr. xxx din str. xxx, mun. Chișinău, X a continuat comportamentul agresiv față de Y, continuând să o înjure cu cuvinte jignitoare și necenzurate, apoi, înfierbântând fierul de călcat haine, inițial amenințând-o pe Y cu ferul - că-l v-a aplica pe fața ei - l-a pus pe coapsa piciorului stâng. Conform raportului de expertiză medico-legală nr. 00/D din 13.08.2016, în rezultatul acțiunilor violente comise în perioada 11-12.08.2016, lui Y i-au fost cauzate leziuni corporale sub formă de arsuri termice gradul I-IV la nivelul coapsei stângi, produse în rezultatul acțiunii traumatice directe a unui obiect contondent incandescent (fer de călcat), echimoze la nivelul feței și a pavilionului articular pe stânga, cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui corp contondent dur cu suprafață de acțiune limitată, echimoze multiple la nivelul feței unchiului sting, cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contondent dur cu suprafața de interacțiune limitată și neregulată cu o formă geometrică specifică, leziuni care condiționează dereglarea sănătății de scurtă durată, calificate ca vătămare ușoară.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate, X a comis violență în familie, adică acțiune intenționată, manifestată fizic și verbal, comisă de un membru al familiei asupra unui alt membru al familiei, care a provocat suferință fizică, soldată cu vătămare ușoară a integrității corporale și a sănătății, și suferință psihică, cu cauzarea unui prejudiciu moral - infracțiune prevăzută de art. 201/1 alin. (1) Cod penal.

La faza urmăririi penale, avocatul părții vătămate a anunțat acuzatorul de stat că partea vătămată intenționează să plece peste hotare, deoarece persistă teama față de agresorul ei (din speța relatată mai sus este evident acest lucru) că ar putea fi persecutată în continuare și a solicitat înaintarea unui demers către judecătorul de instrucție privind audierea părții vătămate, însă acuzatorul de stat a respins solicitarea. Dosarul a parvenit în instanța de judecată la 27 decembrie 2016. Partea vătămată a plecat peste hotare, însă examinarea cauzei se face imposibilă în lipsa acesteia pe motive de procedură, deoarece examinarea are loc în procedură generală. De la primirea cauzei în instanță au fost fixate 33 de ședințe judiciare, majoritatea fiind amânate din cauza lipsei părții vătămate. La moment, cauza se află în proces de examinare. Art.201/1 alin.(1) CP, prevede termenul de pedeapsă până la 3 ani de închisoare și, conform art.16 alin.(3) CP, se califică ca infracțiune mai puțin gravă, respectiv - termenul de prescripție pentru infracțiunea dată, potrivit art.60 alin.(1) lit. b) CP este de 5 ani. Ultima faptă a fost comisă în luna august 2016, termenul de prescripție pentru această cauză expiră în luna august 2021. Prin urmare, dacă partea vătămată nu va reveni în țară și ședințele de judecată se vor amâna în continuare din aceleași motive, este posibilă pronunțarea sentinței de încetare pe cazul dat pe motivul expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere penală și făptuitorul va rămâne nepedepsit.

O altă problemă a realizării contradictorialității și egalității armelor reiese din art. 95 alin. (2) CPP al Republicii Moldova, care prevede că chestiunea admisibilității datelor în calitate de probe o decide organul de urmărire penală, din oficiu sau la cererea părților, ori, după caz, instanța de judecată. În această situație, organul de urmărire penală este împuternicit să se expună asupra admisibilității probelor prezentate de apărare. Este evident că organul de urmărire penală poate să considere că o probă oarecare nu este admisibilă și, astfel, să nu anexeze proba la dosar. De aceea, ar fi necesar de a include o prevedere care ar obliga ca organul de urmărire penală să anexeze orice probă prezentată de către avocat la dosar, iar asupra admisibilității acesteia să se expună ulterior instanța de judecată.

Probele reprezintă factori decisivi pentru soluționarea unui litigiu într-un anumit sens, motiv pentru care ele trebuie administrate într-o manieră echitabilă și care să permită exercitarea dreptului la apărare.

Modul de administrare a probelor trebuie să respecte principiul egalității armelor și al contradictorialității. În acest context, o procedură echitabilă presupune posibilitatea părților de a cunoaște și de a comenta orice probă administrată, precum și orice act al dosarului cauzei.

Principiul egalității armelor trebuie să asigure un echilibru just între părți, între mijloacele de care dispune apărarea și cele de care dispune acuzarea.

Drept concluzie la toate problemele prezentate mai sus, putem spune cu certitudine că funcția acuzării dispune de mult mai multe competențe în comparație cu funcția apărării, ceea ce duce la nerealizarea egalității în drepturi, egalității armelor, nerealizarea unui proces penal contradictoriu.

Doar acolo unde există un echilibru al mijloacelor folosite în acuzare și a celor folosite în apărare, unde există libertatea aprecierii probelor de către instanța judecătorească imparțială și independentă de puterea politică, putem vorbi de un stat de drept cu adevărat democratic.

Una dintre garanțiile respectării principiului egalității armelor este necesitatea desfășurării judecății în fața unui judecător imparțial.

Legiuitorul urmează să acorde avocatului toate drepturile necesare în cadrul etapei de urmărire penală, pentru a putea egala poziția sa cu cea a procurorului.

Generalizăm că, atunci când drepturile fundamentale devin un lux doar pentru una dintre părțile participante în procesul penal, nu putem vorbi despre principiul egalității armelor.

Referințe bibliografice:

1. Cauza penală nr.2016480291 de învinuire în conformitate cu art.201/1 alin.(1) Cod penal, pendinte la Judecătoria Chișinău (sediul Centru).
2. Codul de procedură penală al Republicii Moldova. Nr.122-XV din 14 martie 2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2003, nr.104-110. În vigoare din 12 iunie 2003.
3. Dvoracec M.V., Lupu Gh. *Teoria Generală a Dreptului*. Iași: Fundația „Chemarea”, 1996, 391 p.
4. Legea Republicii Moldova cu privire la organizarea judecătorească. Nr.514 din 06.07.1995. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1995, nr.58.
5. Nuala M, Harby C. *Dreptul la un proces echitabil: Ghid privind punerea în aplicare a articolului 6 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului*. Chișinău, 2003, 68 p.
6. Sentința Judecătorei Chișinău (sediul Buiucani) din 09 august 2019. Dosar nr. 1-324/2018 (12-1-25378-21042018). https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/b3353ab1-eda0-4e2b-a53f-56ed6b8fb8b5 (vizitat la 15.11.2019).
7. *Case of Foucher v. France*, ECHR, 18 March 1997. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58017> (vizitat la 12.09.2019).
8. Лупинская П.А. Уголовный процесс: учебник для вузов. Москва: Юристъ, 1995, 544 с.
9. Мотовиловкер Я.О. О принципах объективной истины и состязательности процесса. Учебное пособие. Ярославль: Изд-во Яросл. ун-та, 1978, 96 с.
10. Фаткулин В.М., Зинатулин З.З., Аврах Я.С. Обвинение и защита по уголовным делам. Учебное пособие. Казань: Изд-во Казан. ун-та, 1976, 168 с.
11. Шестакова С.Д. Состязательность уголовного процесса. Санкт Петербург: Юрид. центр Пресс, 2001, 219 с.

